

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida

številka 3 / 2022

KOLOFON

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida

letnik 21, številka 3 / 2022

ISSN 1854-4096

Izhaja 4-krat letno v elektronski in zvočni obliki in je brezplačna.

Spletna stran: <http://www.zveza-slepih.si/rikoss/>

Izdaja: Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije

Glavni, odgovorni in tehnični urednik: Marino Kačič

Uredniški odbor / sodelavci: Anja Uršič, Brane But, Metka Pavšič, Miha Srebrnjak, Safet Baltič, Sabina Dermota

Lektoriranje: Vida Črnivec

V reviji se objavlja priporočila in izsledke testiranja nove specialne IKT opreme, strokovne članke o spoznanjih z relevantnih področij, možnostih za izobraževanje, delo in prosti čas, o izkušnjah v povezanosti/vključenosti, o osebnih življenjskih in delovnih izkušnjah ljudi z okvaro vida, njihovih svojcev in strokovnjakov vseh podpornih služb ter drugo. Vsi prispevki so avtorizirani, avtentični in se nanašajo na področje "ljudje z okvaro vida".

=====

Avtorske pravice za prispevke, sprejete v objavo, pripadajo reviji Rikoss. Uredništvo si pridržuje pravico preurediti ali spremeniti dele besedila, če tako zahtevata jasnost in razumljivost, ne da bi o tem prej obvestilo avtorja. Avtorji prispevkov so odgovorni za avtentičnost besedila in svoja stališča.

© Revija Rikoss (ime, oblika in vsebina) je zaščitena z zakonom o avtorskih pravicah. Revija ali katerikoli njen del ne smeta biti razmnožena ali spremenjena v kakršni koli obliki (elektronski, zvočni, tiskani ali drugi obliki) brez predhodnega pisnega dovoljenja lastnikov avtorskih pravic: © Revija RIKOSS in Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije.

Domov Uredništvo Naročite brezplačen Rikoss

=====

KAZALO

UVODNIK: **Teden zabavnih in poučnih vsebin za otroke in mladostnike z okvaro vida**

Slavica Bukovec Zupanič

AVTOPORTRET: **Maša Pupaher**

Moja svoboda je (za)upanje v (po)moč

POPOTNIŠKI UTRINKI: **Po medvedovih stopinjah – rezervirano za pogumne**

Sandi Novak in Sabina Dermota

INTEGRACIJA: **eUprava: na spletno stran po obrazce, potrdila in izpiske**

mag. Tatjana Mizori Zupan (vodja projekta in glavni urednik portala eUprava: Ministrstvo za javno upravo)

INVALIDSKO VARSTVO: **Zamik izvajanja Zakona o dolgotrajni oskrbi zaradi nujnih sprememb**

Brane But

PAMETNI TELEFONI: **Predstavitev aplikacij Blinda in Odpiralni časi**

Safet Baltič

NAMIGI IN NASVETI: **Kaj storiti, ko se računalnik ne zažene (3. del), Kako izbrati pravi zunanji trdi disk (3. del)**

Brane But

OGLASNA DESKA: **Ustvarjalci sprememb**

ZDSSS – napoved dogodka

NOVIČKE: **Netflix z zvočnimi opisi in podnapisi v več kot 20 jezikih do leta 2023, Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije pripravila spletno vstopno točko za invalide, Adijo, Internet Explorer!, Brezstično plačevanje s karticami na POS terminalih brez vnosa PIN številke zdaj do vrednosti 50 €**

Miha Srebrnjak

MEDNARODNE NOVIČKE: Dostopnost dvigal, Kampanja EBU za zvočne podnapise, Univerzalno dostopni javni prostori, Deklaracija o inkluzivni Ukrajini

Anja Uršič

UVODNIK: Teden zabavnih in poučnih vsebin za otroke in mladostnike z okvaro vida

Tabor Bomo zmogli? Bomo, ja!

Avtor: Slavica Bukovec Zupanič

Med 26. junijem in 1. julijem 2022 je v Domu oddiha Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije (ZDSSS) na Okroglem potekal tabor Bomo zmogli? Bomo, ja! O poslanstvu tabora, komu je ta namenjen ter o vsebinah na njem, je v pogovoru spregovorila Nastja Žlajpah, strokovna vodja programa Mreže spremljevalcev ter posebnega socialnega programa za otroke in mladostnike pri ZDSSS.

Vprašanje: »Kakšen je namen tabora Bomo zmogli? Bomo, ja! In komu vse je namenjen?«

Odgovor: »Tabor »Bomo zmogli? Bomo, ja!« je namenjen slepim in slabovidnim osnovnošolcem in srednješolcem ter njihovim sorojencem.

Glede na to, da se veliko otrok šola v inkluziji, je tabor idealna priložnost, da se slepi in slabovidni otroci iz cele Slovenije med seboj spoznajo oziroma se ponovno srečajo, saj so se med vsakoletnimi udeleženci spletla posebna prijateljstva.

Na taboru otroci aktivno preživijo teden ob zabavnih in poučnih vsebinah ter tematskih delavnicah. Tabor je namenjen tudi spodbujanju samostojnosti, novim znanjem, razvijanju socialnih veščin, krepitvi pozitivne samopodobe in razvijanju pozitivnega odnosa do slepote in slabovidnosti (ter tudi drugih vrst invalidnosti) vseh udeleženi, zato se mi zdi zelo dragocena izkušnja, da se tudi sorojenci udeležijo tega tabora.«

Vprašanje: »Kako je organizator zadovoljen z udeležbo in z izvedbo programa na letošnjem taboru? Kakšna je bila starostna struktura udeležencev?«

Odgovor: »Na Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije smo izjemno zadovoljni z udeležbo, saj je bilo prijavljenih kar 31 otrok, od katerih se trije zaradi opravičljivih razlogov tabora niso udeležili. Skupno število udeleženi otrok je bilo tako 28 in smo skupaj s spremljevalci zapolnili vse kapacitete doma na Okroglem. Otroci na taboru so bili stari od 6 let (zaključen prvi razred osnovne šole) do 18 let (dijak, ki je zaključil 3. letnik srednje šole). Prav tako smo zadovoljni z izvedbo programa, saj je bil v celoti realiziran.«

Vprašanje: »Na taboru je bila prisotna tolmačka znakovnega jezika, po čemer lahko sklepamo, da so se ga udeležile tudi gluho-slepe osebe. Gre morda za novost na taborih Zveze in ali je program za te osebe še dodatno prilagojen?«

Odgovor: »Res je, letos sta se tabora udeležila tudi fantka - bratca, ki sta poleg slabovidnosti zaradi naglušnosti oziroma gluhot potrebovala pomoč tolmačke slovenskega znakovnega jezika. Skupina ljudi z gluhoslepoto je zelo raznolika, zato se pri sporazumevanju in tolmačenju upoštevajo individualne potrebe posameznika. V našem primeru je šlo za »klasično« tolmačenje v slovenski znakovni jezik.

Prisotnost tolmača slovenskega znakovnega jezika je posledica določene potrebe prijavljenih otrok; je pa možno, da je bilo to prvič. Na tabor smo namreč sprejeli vse otroke, ki so se prijavili in ki so kategorizirani kot slepi in slabovidni (ter njihove sorojence) ne glede na njihove dodatne oviranosti, najsi bodo to duševne, gibalne, zaznavne ... Izsledki dr. Lee Hynarinen – pediatrične oftalmologinje kažejo, da ima vsaj 60 do 80 % vseh kategoriziranih slepih in slabovidnih otrok še dodatno telesno okvaro ali kronično bolezen.

Ker se program tabora pripravlja še preden se izteče rok za prijavo, posebnih prilagoditev za otroke, ki bi imeli poleg slepote ali slabovidnosti še dodatne oviranosti ni, saj je primarno tabor namenjen slepim in slabovidnim.

S spremljevalci smo sproti prilagajali aktivnosti glede na individualne potrebe, zmožnosti in interese vsakega posameznega otroka in seveda skrbeli, da se je lahko vsak vključil vanje.

Je pa tako številčna in heterogena skupina otrok predstavljala tako spremljevalcem kot zunanjim izvajalcem aktivnosti poseben izziv, obenem pa je tudi nekaj izjemno lepega in čustvenega, ko vidiš takšno sodelovanje, iskreno medsebojno pomoč in povezanost otrok. Sploh ob njihovih čudovitih nastopih ter ob zaključnem nastopu za starše smo tako spremljevalci kot starši od ganjenosti potočili tudi kakšno solzico.«

Vprašanje: »Približajte nam prosim aktivnosti, ki so v zadnjih dneh junija potekale na Okroglem.«

Odgovor: »Aktivnosti na taboru so bile razdeljene na dopoldanske in popoldanske. Večina jih je potekala na Okroglem, odpravili pa smo se tudi na 2 izleta. Po kosilu je sledil počitek oziroma čas za mirnejše aktivnosti.

Na pobudo enega od udeležencev iz lanskega ter tudi letošnjega tabora smo pripravili srednjeveški dan in s pomočjo Kulturno umetniškega društva Galiarda pričarali pravo srednjeveško mesto na Okroglem. Pripravili smo plesne in gibalne delavnice, okušali smo sladice, z goalbalistoma Boštjanom Vogrinčičem in Matejem Ledinekom smo spoznali in se preizkusili v goalbalu in showdownu.

Na Okroglem so nas obiskali policisti konjeniki s konji in policist iz specialne enote ter učitelj juda za otroke s posebnimi potrebami; slednja sta nas naučila osnovnih tehnik samoobrambe.

Odpravili smo se na izlet v Kamp Šobec, kjer smo se ob vročem vremenu, ki nas je spremljalo ves teden, ohladili v prijetno hladni vodi, obiskali pa smo tudi čebelarstvo učno pot v Brdu pri Lukovici, ki je tudi prilagojena za slepe in slabovidne.

Ob zaključku tabora je tiflopedagog Peter Rot iz Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Nova Gorica pripravil orientacijski pohod, kjer so otroci morali uporabiti vsa čutila, da so opravili naloge.

Veliko smo ustvarjali sami. Nekateri so zelo radi ustvarjali tudi v prostem času in so nastale prave umetnine. Spremljevalke so skrbele za vsakodnevno jutranjo telovadbo, igre z žogo, lokostrelstvom, skakanje na trampolinu ... Starejši otroci so uživali ob igranju družabnih iger.

Po principu dežurstva so za vse obroke otroci sami pripravljali pogrinjke, na aktivnosti prihajali točno in v njih sodelovali.«

Vprašanje: »Kakšna je bila sestava strokovnega tima in kdo vam je pomagal pri varstvu in spremstvu udeležencev?«

Odgovor: »Strokovno, vsebinsko in organizacijsko pripravo je izvedla strokovna vodja programa Mreže spremljevalcev ter posebnega socialnega programa za otroke in mladostnike na Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije Nastja Žlajpah.

Pri sami izvedbi programa na lokaciji je pomagala ekipa sedmih spremljevalcev. Na tem mestu se jim želimo v imenu Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije, kot tudi v imenu strokovne vodje iskreno zahvaliti ter jih izredno pohvaliti. Opravili so srčno delo; hvala še enkrat za vso dobro voljo in tudi strokovno pomoč, saj so bili spremljevalci študentje zaključnih letnikov oziroma sveži diplomanti specialne pedagogike, fizioterapije, predšolske vzgoje in pedagogike. Kot že omenjeno, sta bili večino dneva oziroma na aktivnostih z nami tudi tolmački slovenskega znakovnega jezika, ki sta se med seboj izmenjavali in tudi njima se zahvaljujem za izjemno delo.«

Vprašanje: »Poleg omenjenega tabora Zveza pripravlja še druge oblike druženj otrok in mladih. Jih prosim na kratko predstavite našim bralcem?«

Odgovor: »Kot že prejšnje leto, smo bili načrtovane aktivnosti ponovno primorani v polni meri uresničiti šele s pojenjanjem epidemije korona virusa v pomladnih mesecih.

Aprila smo gostili gosta iz tujine Juana Ruiza, inštruktorja ehelokacije in mobilnosti, s katerim so slepi otroci in njihove družine preživele vikend na Okroglem. V maju je v Izoli potekal vikend igranja namiznih družabnih iger, ki je bil namenjen mladim odraslim. Od 15. do 18. septembra bo v Izoli potekal tabor Živ Žav, ki je namenjen družinam s slepim ali slabovidnim otrokom do 8. leta starosti. Program tabora je že v pripravi. Do konca leta načrtujemo še srečanje slepih in slabovidnih staršev, tabor mladih in novoletno srečanje družin s slepim ali slabovidnim otrokom. Poleg omenjenih večdnevni aktivnosti potekajo skozi vse leto razne nagradne igre, predavanja, predstavitve slepote in slabovidnosti po vrtcih, šolah, festivalih, itd. ... Upamo, da bomo lahko v prihodnosti izpeljali tudi izlet v Gardaland.«

V potrditev, da so udeleženci tabora Bomo zmogli? Bomo, ja! konec junija na Okroglem res uživali, prilagam izjavo gospe Lidije Perko, mamice enega od udeležencev:

»Leon in njegovi trije sorojenci so bili na taboru na Okroglem prvič. Leon ima že 18 let in mu iskreno povedano na začetku ni bilo do tega, da bi se tabora udeležil, ker pa je bil program izredno zanimivo zastavljen in tudi z veliko spodbude s strani mlajšega brata in sestrice, so se skupaj tabora udeležili. Prvi vtis je bil za celo družino prijetno presenečenje, saj so nas na Okroglem pričakali prijazni animatorji ter lepa okolica. Lija, ki ima 6 let, je bila takoj navdušena nad dvorcem, saj je menila, da bo spala v gradu. Sobe so lepo opremljene in čiste. Skozi celotno bivanje so izvajali različne tematske delavnice in imeli raznolike aktivnosti. Liji je bil najbolj všeč srednjeveški ples in seveda policijski konji, fantom pa bolj kartanje in druženje z animatorji. Tudi izdelava sladoleda je bila vrhunska izkušnja. Ga sedaj pripravljamo tudi doma. Res vsi pa so bili navdušeni nad hrano.

Zelo prijeten vtis je na nas starše naredila pesem, ki so jo otroci zapeli skupaj. Vsak posebej je prispeval svoj delček, nastala je čudovita celota, ki nikogar izmed nas ni pustila ravnodušnega.

Vsi skupaj so preživali čudovit teden z ljudmi, ki imajo veliko srce in jim je v teh hitrih časih, ko imamo občutek, da je vsakemu mar le zase, pomembno za sočloveka. Ob koncu tabora je nastal posnetek, na katerem otroci kar žarijo, in ki dokazuje izjemno delo celotne ekipe.

Hvala organizatorici Nastji in njeni ekipi za odlično opravljeno delo.«

[Na vrh](#)

AVTOPORTRET: **Maša Pupaher**

Moja svoboda je (za)upanje v (po)moč

V avtoportretu se nam predstavlja študentka psihologije in psihoanalitične psihoterapije Maša Pupaher. Spoznamo, kako je izgubljala vid in se s tem soočala, izvemo o procesu sprejemanja bele palice, njeni izobraževalni poti ter stvareh, ki jo v življenju posebej radostijo. Na poti jo vodi vera v notranjo moč in potencial vsakega posameznika.

Moja življenjska pot se je začela leta 1996 v majhnem štajerskem podeželskem naselju, kjer sem odraščala s starši ter starejšim bratom. Da imam težave z vidom, je bilo jasno že v prvih mesecih mojega življenja, ko mi je bila diagnosticirana prirojena siva mrena. Na levo oko nisem videla že od rojstva, na desno pa mi je ostalo nekaj procentov, ki pa jih zdravniki nikoli niso znali natančneje določiti. Težave z vidom pa so dosegle vrhunec julija 2008 (pri mojih dvanajstih letih), ko je moj vid zaradi glavkoma iz močne slabovidnosti prešel v popolno slepoto. Popolna izguba vida je bila posledica operativnega posega

zaradi glavkoma, med katerim mi je v očesu počila žila. Po nekaj dneh v mariborski očesni bolnišnici sem s pomočjo močnih zdravil in injekcij v desno oko spet začela videti, vendar mi je po nekaj dneh odstopila tudi mrežnica. Čez nekaj mesecev sem imela ponovni poseg v Ljubljani, kjer pa so mi mrežnico še bolj raztrgali. Dva meseca po tem sem po zaslugi močnih pritiskov staršev odpotovala v bolnišnico v Belgiji. Tam so mi skušali mrežnico pritrditi nazaj na svoje mesto, vendar je bilo že prepozno. Zdravniki so povedali, da bi lahko pomagali, če bi prišli prej. Ko sem se vrnila iz Belgije, sem šla nazaj v šolo, začelo pa se je tudi učenje orientacije in mobilnosti, Braillove pisave in ostalih veščin. Brati in učinkovito uporabljati računalnik ter vso potrebno programsko opremo sem se naučila v treh mesecih, več težav pa sem imela z uporabo bele palice. Kljub moji vedno visoki funkcionalnosti in iznajdljivosti, bele palice še veliko let kasneje nisem želela uporabljati.

Kljub nenadnim zapletom in posledični popolni izgubi vida, ki so od mene in moje okolice zahtevali prilagoditev na drugačno realnost, sem svojo celotno izobraževanje obiskovala v inkluziji. K temu so najbolj prispevali moji starši, ki so kljub številnim pritiskom iz okolja verjeli v moj potencial in v to, da bom zmogla.

Zanimanje za dogajanje znotraj mene in za sočloveka se je pri meni začelo razvijati že v času osnovne šole. Že od nekdaj rada berem, kar je prispevalo k temu, da sem že kot otrok prebirala zgodbe o ljudeh, ki so se srečevali z različnimi strahovi, žalostjo, različnimi radostmi ter številnimi drugimi izkušnjami. Preko zgodb ljudi – tako tistih v knjigah kot realnih zgodb – sem se začela spraševati o tem, zakaj se ljudje odzivamo tako, kot se odzivamo. Zakaj čutimo, kar čutimo, zakaj smo si tako različni,

a v nekem globljem bistvu tako podobni. Vsa ta razmišljanja so me pripeljala do tega, da sem že ob zaključku osnovne šole poznala razliko med psihologom, psihiatrom in psihoterapevtom in tudi vedela, kaj bi v življenju rada počela: spoznavala zgodbe ljudi in jih spremljala na delu njihove poti.

Po zelo uspešno zaključeni gimnaziji je sledila selitev v Ljubljano in študij psihologije. To je bilo obdobje, ki je bilo zame prelomno. Odselila sem se od doma, srečala pa sem se tudi s številnimi izzivi in ovirami, vezanimi na popolno odsotnost vida, ki jih prej nisem poznala. Na tem prehodu sem se soočila z mojim odklanjanjem bele palice. Srečanje z lastnimi izkušnjami in občutki mi je pomagalo, da sem palico, ki mi je predstavljala realnost izgube, ki je do takrat nisem predelala, začela sprejemati. To je bil začetek sprejemanja sebe, svoje realnosti in najpomembnejše – začetek poti proti (notranji) svobodi. Kljub temu, da je bilo to obdobje zame zelo naporno, je bilo hkrati tudi zelo dragoceno. Ob podpori ljudi, ki so verjeli v moj potencial in mojo moč, sem oboje začela spoznavati in čutiti tudi sama.

Že ob začetku študija sem začela kot prostovoljka delati v različnih nevladnih organizacijah, ki ponujajo pomoč ljudem v različnih duševnih stiskah.

Po dveh letih študija psihologije sem ugotovila, da mi ta študij ne ponuja tega, kar potrebujem. Vedela sem, da mi daje veliko znanja, manjkalo pa mi je tisto »nekaj«, za kar takrat še nisem vedela, kaj to je. V istem letu so me izkušnje in različne najprej na videz nepovezane odločitve popeljale v razmišljanje o novem poglavju mojega življenja: specialistični študij psihoanalitične psihoterapije. Ko je odločitev naposled dozorela, sem se tako v naslednjem študijskem letu vpisala v 3. letnik rednega študija psihologije in na izredni specialistični študij psihoanalitične psihoterapije. Odločitev o dveh zahtevnih študijev hkrati je v meni vzbujala veliko strahov in dvomov, ali bom sploh zmogla. Vedela sem, da kljub vsemu potrebujem več časa za vso logistiko, prilagajanje gradiva, branje... Verjetno pa so mi ravno zavedanje teh potreb, globoka vera v mojo pot in podpora bližnjih pomagali v vseh bolj ali manj prijetnih trenutkih. Kljub obremenitvi študija na daljavo in kombinacija dveh študijev, ki je trajal od ponedeljka do petka, izredni študij psihoterapije pa enkrat mesečno čez vikend, sem trenutno skoraj na zaključku obeh študijev. Na študiju psihologije me čaka še magistrska naloga, ki jo bom zaključila v naslednjem študijskem letu. Na specialističnem študiju iz psihoanalitične psihoterapije pa je pred mano še eno leto teoretičnih vsebin ter novo življenjsko poglavje, saj sem dosegla vse zahteve, da lahko začnem delati s pacienti kot specializantka psihoanalitične psihoterapije pod supervizijo, s čimer bom pričela še v tem letu.

Poleg študija še vedno delam kot prostovoljka na različnih področjih. V svojem prostem času pa rada preživljam tudi čas s prijatelji, veliko časa pa preživljam tudi v naravi, v kateri najdem svoj notranji mir. Ko mi čas dopušča, se čez vikende vračam domov k družini, kjer me vedno pričakajo trije majhni nečaki, s katerimi se veliko igramo. Ob njih pa se učim dragocenosti preprostih trenutkov, na katere odrasli včasih kar pozabimo. Rada si vzamem tudi čas za potovanja in različne mladinske izmenjave v tujini, kjer se izobražujem na različnih področjih. Ko začutim pravi trenutek, pa napišem tudi kakšno pesem, skozi katero se želim izraziti. Na vseh

mojih poteh pa me spremlja tudi moj pes vodnik, ki mi ponuja še več meni pomembne svobode in daje veliko ljubezni.

Kot do sedaj verjamem, da me bodo tudi v prihodnosti zanimale zgodbe ljudi. Svojo prihodnost vidim v izpolnjevanju želje, da bom ljudi spremljala na delčku poti njihovega samospoznavanja. V tem vidim veliko odgovornosti, saj se na podlagi lastnih izkušenj zavedam lastne ranljivosti, minljivosti in dejstva, da se lahko vsak izmed nas v vsakem trenutku znajde na mestu nekoga, ki ponudi ali potrebuje pomoč. V življenju me vodi vera v notranjo moč in potencial vsakega posameznika in verjamem, da me bodo takšna načela vodila tudi naprej – tako v poklicnem kot tudi zasebnem življenju.

[Na vrh](#)

POPOTNIŠKI UTRINKI: **Po medvedovih stopinjah – rezervirano za pogumne**

Avtorica: *Sandi Novak in Sabina Dermota*

Urednica rubrike: *Metka Pavšič*

V popotniških utrinkih tokrat lahko beremo o ekstremnem organiziranem pohodu pri nas z nazivom Po medvedovih stopinjah, ki se ga je udeležil tudi maratonec Sandi Novak. Spoznamo samo pot, njene značilnosti, najzahtevnejši del terena, priprave, način spremljanja in občutenja narave ter čisto osebni pogled na ta zahtevni podvig.

»64 kilometrov divjine in 2300m višinske razlike v enem dnevu. To je najenostavnejši opis enega najzahtevnejših ekstremnih organiziranih pohodov na Slovenskem. Zaznamujejo ga znoj, žulji, utrujenost in pristna sreča, ko spoznaš, kaj zmoreš,« je na spletnih straneh zapisal organizator prireditve. Nepozabna pustolovščina se odvija v osrčju skrivnostnih kočevskih gozdov. Medvedove stopinje nas vodijo skozi opuščene kočevske vasi, na vrh Roga, ob robu Rajhenavskega pragozda, mimo Prelesnikove koliševke – koliševka je oblika udorne kraške doline, ki je porasla z drevjem, čez razgledni lovski vrh in nazaj na začetek poti ob rudniškem jezeru. Letošnjega pohoda, osmega po vrsti, se je udeležil tudi slepi pohodnik Sandi Novak.

»Sandi, po mojem si prvi slepi udeleženec tega pohoda. Kako si zanj sploh izvedel?«

»Nanj je čisto slučajno nanesla beseda med nekdanjimi sošolci. Ko smo na cvetno nedeljo stali pred cerkvijo, je Milan omenil ta pohod in me povabil zraven kot motivatorja. Prijave so bile že zaprte, a so mi organizatorji pohod omogočili zaradi mojih športnih dosežkov. Pa seveda tudi gorenjske trme,« se smeje Sandi.

»Ker je bil letošnji pohod 23. aprila, za posebne priprave nisi imel več dosti časa, saj si zanj izvedel le dva tedna pred štartom. Te je to kaj motilo?«

»Ni me prav posebno motilo, saj sem na splošno v zelo dobri fizični kondiciji, nekoliko je bil problem le ta, da nisem imel veliko časa da "uhodim" čevlje, ki jih že nekaj časa nisem uporabljal, kar je pogoj za tak pohod. Pa skrbna priprava nahrbtnika. Iz izkušenj vem, kaj vzeti s seboj. Če ravno se tako dolgega pohoda še nisem udeležil, se tako dobro poznam, da vem kaj vzeti na pot. Rezervna oblačila, predvsem dovolj parov nogavic, rezervni majici, vetrovko za primer dežja, obliže za žulje in kakšno protibolečinsko in protivnetno tabletko, 3 banane, kakšno čokoladico in platenko vode. Kot zelo uporabni se mi zdijo napitki ProSure (živilo za posebne zdravstvene namene, ki vsebuje beljakovine, vitamine in minerale), pa rezervne superge, za katere se je izkazalo, da sem jih nosil le za obtežitev. Pa veliko dobre volje in veselo pričakovanje nove dogodivščine.«

»Kako je izgledal celoten pohod?«

»Pohod se prične ob Kočevskem jezeru. Trasa poteka po gozdnih cestah in gozdnih poteh in le majhen del po asfaltiranih cestah. Tehnično je enostavna. Na njej ni nevarnih mest ali težjih vzponov. Razen skozi pragozd, kjer je za slepe potrebna še posebna previdnost. Dolžina poti, skupna višinska razlika in omejeni časovni okvir pa kljub temu zahtevajo zelo dobro psihofizično pripravljenost. Ne z eno in ne z drugo nimam težav. Kljub temu, da nisem več član para olimpijske reprezentance, je šport moj način življenja. Še vedno dnevno tečem in hodim v fitnes. Veliko delam na vzdržljivosti, pazim na prehrano in že od otroštva dalje nisem polovičarski človek; če se nečesa lotim, to želim izpeljati do konca. Zato tudi ta pohod ni bil mišljen nič drugače. Uradni pričetek je bil ob 4:30. Mi smo pričeli petnajst minut kasneje; ker pohod ni tekmovalnega značaja, se s časom nismo obremenjevali. Kljub temu smo pričeli z dovolj hitrim tempom, saj je bilo kar hladno in pred nami vseh 64 kilometrov. Kljub zgodnji uri nas je spremljala dobra volja in prijetno vzdušje. Na 18,6 kilometru nas je čakala prva kontrolna točka. Na kontrolni karton smo odtisnili prvi žig, na voljo pa nam je bila tudi osvežitev. Meni je zadoščala vsebina nahrbtnika, saj nisem želel nositi s seboj nobene odvečen teže. Druga kontrolna točka nas je čakala na 32,5 kilometru. To je bila tudi zaporna točka. Kar pomeni, da si moral do 14:00 to točko zapustiti, sicer pohoda nisi mogel nadaljevati. Mi smo do te točke prišli ob 12:30, kar je pomenilo, da smo imeli še dovolj časa za nadaljnji podvig. Pojedli smo topel obrok in se podali novim dogodivščinam na proti. Kaj to pomeni, smo ugotovili šele, ko so nas medvedove šape usmerile na rob Rajhenavskega pragozda. Zanj je značilno, da v njem vladajo le zakoni narave. Človek vanj ne posega. V njem je dovoljeno hoditi le po markirani poti, v gozd sam pa ne vstopamo. Za ta pragozd so značilna mogočna drevesa, velika količina odmrlih dreves, ki so prepuščena zobu časa, človek v tukaj naravo ne posega. Zato je dom mnogim živalim, ki pa so se pred nami umaknile. Prav izrazito sem na tem delu občutil tišino gozda. Res pa je, da sem imel veliko opraviti s terenom samim. Skale, korenine, podrti debla in od dežja namočen teren so poskrbeli, da sem se dvakrat prav pošteno prekucnil. Ker sem dovolj gibčen, sem spreten tudi pri padcih, zato se nisem poškodoval. Razgiban teren in fair play do ostalih udeležencev (vsakič, ko nas je kdo dohitel, smo se namreč umaknili hitrejšemu) je poskrbel, da je pragozd občutno upočasnil naš tempo. Kar vesel sem bil naslednje kontrolne točke na 38,3 kilometru. To je namreč pomenilo, da je najtežji del poti za nami. Čakala nas je še kontrolna točka na 53. kilometru in cilj na štirinšestdesetem. Malo smo bili pozni, a kljub temu dobre volje vso pot.«

»V cilju, Sandi, si imel kaj žuljev?«

»Ne.«

»Si imel prihodnje dni kaj muskelfibra?«

»Ne.«

»Ja, a sploh veš, da si hodil? Te je sploh kaj bolelo?«

»Niti ne. Šele prihodnji dan se je pokazala kakšna modrica. Po pragozdu sem namreč s kolenom zadel ob kakšno skalo ali se obdrsals ob podrto drevo. Pa tega ni bilo dosti. Bolj za spomin.«

»Kako si hodil po poti?«

»Ves čas sem se držal pohodne palice, ki jo je spredaj držal Milan. Čez pragozd pa sem se držal za njegov nahrbtnik. Za menoj je hodil Uroš in me sem ter tja opozoril na kaj res posebnega. Preveč informacij je včasih namreč tudi moteče. Tak način hoje se je že v praksi pokazal za najuspešnejšega in ne vem zakaj bi spreminjal ustaljene navade, če so se izkazale za dobre.«

»Kaj posebnega se ti je še posebej vtisnilo v spomin?«

»Vonj čemaža, ki je tako izrazit v tem času, da je uspešno izpodrinil vonj po lesu in smoli. Pa petje ptic, še posebej skovikanje sov, ki ga še nikoli nisem slišal v tolikšni meri in to ves dan. Pa smrad po mrhovini v pragozdu in čista tišina tam. Prav neverjetno, kako je bilo tiho. Očitno so se prav vse živali čutile ogrožene od nas, pohodnikov. Kot nekdanjega oblikovalca lesa so me zanimala tudi drevesa. Neverjetno število bukev je ležalo na okoli. Ogledali pa smo si tudi najmogočnejšo jelko na kočevskem, ki meri v višino 51,5 metra, obseg debla v prsnem predelu človeka ima 496 centimetrov, njena lesna masa znaša 38 kubičnih metrov. Njeno starost so ocenili na 500 let.

Slika: 500-letna jelka

»Bi še enkrat šel na to pot?«

»Zakaj? Razen če bi jo podaljšali. Ta preizkušnja je za mano in dosti je še izzivov.«

»Si morda pomislil, da ti mogoče ne bo uspelo prehoditi vse poti?«

»Ne, na to nisem pomislil. Res pa je, da nesreča nikoli ne počiva in posledično nikoli ne moreš biti vnaprej 100 % prepričan v to, da bo cilj dosežen. Ker pa sem babici obljubil, da bom to pot prehodil zanjo, v uspeh nisem dvomil. Zelo dobro se zavedam, da je uspeh pogosto odvisen od tega, kaj je v glavi.«

»Sama po kakšnih napornih turah rada rečem, hvala Bogu, da mi ni treba še domov voziti. A si morda na cilju pomislil tudi ti na to?«

»Ne, jaz sem rekel: »Fanta, če sta utrujena, lahko jaz domov peljem, saj imam še izpit.« Smeh.

Slika: Sandi Novak z medaljo in priznanjem

»Sandi, kaj bi priporočal bralcem in bralkam, ki bi želeli na to pot?«

»Pohod bo ponovno prihodnje leto. Lahko se odločite za polovični, 33 km dolg pohod, ali za celotno traso. Časa za kondicijske priprave je dovolj za vse, ki si želite novega športnega izziva in preizkus meja svojih vzdržljivosti. A nikar se ga ne lotevajte na silo. V vas mora biti iskrena želja in veselje po hoji v neokrnjeni naravi.«

Iskreno ti čestitam za uspeh in seveda tvojima spremljevalcema, prijateljema Milanu in Urošu. Skupaj ste dosegli nov cilj in ponovno dokazali, da je v slogi moč. Na osvojeni pohod vas bo spominjala spominska medalja in priznanje za udeležbo. Pa seveda spomin na čudoviti gozd, mir in tišino, kar dandanes najdeš le redko kje.

Na vrh

INTEGRACIJA: eUprava: na spletno stran po obrazce, potrdila in izpiske

Avtor: mag. Tatjana Mizori Zupan (vodja projekta in glavni urednik portala eUprava: Ministrstvo za javno upravo)

Urednica rubrike: Sabina Dermota

V prispevku študentom in dijakom predstavljamo elektronski dostop do vlog za državno, Zoisovo in štipendijo za deficitarne poklice, za pridobitev digitalnega bona šolajočim v tujini in opozarjamo na možnost izpolnjevanja vloge za subvencionirano vozovnico v potniškem prometu. Vse vabimo tudi v najbolj obiskani del E-poslovanja, pridobivanje različnih izpiskov, kot so: iz matične knjige, kazenske evidence in potrdila o stalnem in začasnem prebivališču.

Pošteno smo že zakorakali v drugo polovico koledarskega leta. Jesen je čas za nove možnosti in priložnosti. Čas, ko moramo na novo urediti obveznosti, povezane z novim šolskim letom. Zato vam tokrat ponujamo nekaj aktualnih možnosti elektronskega poslovanja z državo prek portala eUprava in si želimo, da bi vam s tem prihranili vsaj nekaj dragocenega časa, ki bi ga sicer morali nameniti stanju v vrstah.

Dijaki in študenti

Z novim šolskim letom je potrebno na novo urediti status štipendij. Prijave so že odprte in na tem mestu vam ponujamo enostavno in samostojno izpolnjevanje elektronskih vlog.

Povezava na vlogo za državno štipendijo:

<https://e-uprava.gov.si/podrocja/izobrazevanje-kultura/stipendije/drzavna-stipendija.htm>

Povezava na vlogo za Zoisovo štipendijo:

<https://e-uprava.gov.si/podrocja/izobrazevanje-kultura/stipendije/zoisova-stipendija.html>

Povezava na vlogo za štipendijo za deficitarne poklice:

<https://e-uprava.gov.si/podrocja/izobrazevanje-kultura/stipendije/stipendije-za-deficitarne-poklice.html>

Na voljo je tudi vloga za pridobitev digitalnega bona za dijake in študente, ki se šolate v tujini:

<https://e-uprava.gov.si/podrocja/izobrazevanje-kultura/visoka-in-visja-sola/digi-bon.html>

Opozarjamo pa tudi na vlogo za pridobitev subvencionirane vozovnice v javnem potniškem prometu na povezavi: <https://e-uprava.gov.si/podrocja/izobrazevanje-kultura/visoka-in-visja-sola/subvencionirana-vozovnica.html>

Volilno in referendumsko leto

Jesen prinaša tudi nove volilne priložnosti. Smo sredi kampanje za predsednika republike, ki predstavlja Republiko Slovenijo v tujini in je vrhovni poveljnik njenih obrambnih sil. Izvoljen je na neposrednih, splošnih in tajnih volitvah za pet let, največ dvakrat zaporedoma. Čeprav spada funkcija predsednika republike v okvir izvršilne oblasti, je pretežno reprezentativna in pobudna. V tej vlogi predsednik razpisuje volitve v državni zbor, razglašá zakone, imenuje nekatere državne funkcionarje, postavlja in odpokliče veleposlanike in poslanike Republike Slovenije ter sprejema poverilna pisma tujih diplomatskih predstavnikov, izdaja listine o ratifikaciji, odloča o pomilostitvah, podeljuje odlikovanja in častne naslove ter opravlja druge reprezentativne zadeve. Torej, jeseni bo priložnost, da oddate svoj glas za novega predsednika republike Slovenije. Če na dan volitev svojega glasu ne bi mogli oddati na volišču stalnega prebivališča, je na spodnji povezavi možno oddati vlogo za drug način glasovanja:

<https://e-uprava.gov.si/podrocja/drzava-druzba/volitve-referendumi/posebne-oblike-glasovanja.html>

Za jesenski čas je napovedanih tudi kar nekaj zbiranj pobud za razpis referendum ali spremembo ustave. Tudi te pobude lahko podprete prek vloge na portalu eUprava in vam ni treba hoditi potrjevati fizičnih obrazcev na Upravno enoto. Postopek prek portala eUprava je hitrejši in enostavnejši. Pripravljene bodo vloge za vsak referendum posebej. Trenutno je napovedanih 6 referendumov. Vloge za zbiranje podpore za aktualni referendum so na voljo na povezavi:

<https://e-uprava.gov.si/podrocja/drzava-druzba/volitve-referendumi/podpora.html>

Izpiski in ureditev prebivališča

Naj danes dodamo še dve pomembni področji, to je pridobivanje raznih izpiskov in potrdil ter najava spremembe prebivališča. Te storitve so po statistiki med največkrat uporabljenimi storitvami na portalu, zato bi vas radi nanje še posebej opozorili.

Na portalu je tej vsebini namenjeno svoje področje na povezavi:

<https://e-uprava.gov.si/podrocja/osebni-dokumenti-potrdila-selitev.html>

Tu lahko oddate vlogo za večino izpiskov in potrdil, ki jih je mogoče dobiti na Upravnih enotah (npr. izpisek iz rojstne matične knjige, poročne knjige, izpisek o stalnem ali začasnem prebivališču...

Preko portala eUprava je možno urediti tudi status stalnega oziroma začasnega prebivališča. Na žalost pa ugotavljamo, da je to še vedno premalo poznano področje in državljani (po nepotrebnem) to še vedno urejajo fizično na upravnih enotah. Povezava na elektronsko pridobivanje tovrstnih izpiskov se nahaja na:

<https://e-uprava.gov.si/podrocja/osebni-dokumenti-potrdila-selitev/selitev-prijava-odjava-prebivalisca.html>

Posebej bi radi izpostavili še izpisek iz Centralne kazenske evidence, ki jo vodi Ministrstvo za pravosodje in ga potrebujemo v različnih postopkih, recimo pri iskanju

službe. Preko eUprave ga v nekaj minutah dobimo v svoj varni elektronski predal. Izpisek je digitalno podpisan s strani sistema in je tako veljaven v pravnem prometu. Vloga je dosegljiva na naslovu:

<https://e-uprava.gov.si/podrocja/osebni-dokumenti-potrdila-selitev/potrdila-izpiski/potrdilo-iz-kazenske-evidence.html>

Verjamemo, da z vzpostavljanjem novih storitev na portalu eUprava tudi vam poenostavljamo poslovanje z državo. Zato bomo še posebej veseli vašega odziva in novega predloga, kakšne storitve si še želite. Želimo biti vedno boljši, zato so mnenja in predlogi naših uporabnikov zelo pomembni. Kontaktirate nas lahko prek kontaktnega obrazca:

<https://e-uprava.gov.si/pomoc-kontakt/vprasanja-in-mnenja.html>

[Na vrh](#)

INVALIDSKO VARSTVO: Zamik izvajanja Zakona o dolgotrajni oskrbi zaradi nujnih sprememb

Avtor in sodelavec: *Brane But*

Državni zbor je 21. julija 2022 sprejel Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o dolgotrajni oskrbi (novela zakona). Zaradi pomanjkljivosti in neizvedljivosti zakona v praksi, se je datum izvajanja zakona zamaknil na 1. 1. 2024, v vmesnem času pa se bodo pripravile nujne spremembe zakona in podzakonskih aktov. Dolgotrajna oskrba mora biti javna služba, podkrepljena s solidarnim financiranjem.

Zakon o dolgotrajni oskrbi vzpostavlja sistem dolgotrajne oskrbe kot nov steber socialne varnosti, vendar zakona na podlagi ugotovitev pri pripravi podzakonskih aktov in ostalih izvedbenih rešitev ni mogoče izvesti v rokih in vsebini, kot ju predvideva zakon, uvedba nedodelanega sistema pa bi pomenila nepopravljive posledice na delovanje države in državni proračun.

Zakon, kot ga imamo, je praktično neizvedljiv, na kar opozarja celotna strokovna javnost. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je še posebej izpostavil, da zakon ne omogoča pravočasne izvedbe vseh aktivnosti za začetek izvajanja zakona. V Zakonu o dolgotrajni oskrbi je treba urediti financiranje, ki ga zdaj ni, urediti status izvajalcev, urediti vstopne točke, način ocenjevanja potreb idr.

Novela zakona prinaša tudi kritje iz proračuna dveh ukrepov, sprejetih v lanskem letu. 16 milijonov na letni ravni se zagotavlja za kritje dviga plač, ki so posledica sprejema aneksa h kolektivni pogodbi za dejavnost zdravstva in socialnega varstva. Več kot 13 milijonov letno pa se zagotavlja za kadrovske širitev, ki je posledica spremembe pravilnika o standardih in normativih v socialnem varstvu. Ta sredstva so zagotovljena do konca leta 2023. S tem se preprečuje, da bi se povečani stroški dela prelili v cene oskrbnin v jeseni.

Slovenska demokratska stranka (SDS) je 28. julija 2022 vložila 4.595 podpisov za razpis zakonodajnega referenduma o spremembi Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki zamika uveljavitev zakona za leto dni, češ da je ta zamik škodljiv za starejše. SDS trdi, da Zakon o dolgotrajni oskrbi prinaša celovito ureditev skrbi za starejše in tiste, ki potrebujejo pomoč drugih, in sicer tako v oblikah institucionalnega varstva kot na domu, in zagotavlja enakopraven dostop vsem ter omogoča varno starost. Podpisi za referendum se zbirajo od 1. septembra do 5. oktobra 2022. V primeru, da bi bilo zbranih več kot 40.000 podpisov, bi se na referendumu odločalo o noveli Zakona o dolgotrajni oskrbi.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti meni, da je odločitev SDS za začetek postopka za razpis referenduma o spremembi Zakona o dolgotrajni oskrbi v škodo ne le izvajalcem oskrbe starejših, pač pa predvsem uporabnikom, torej tistim, ki to oskrbo najbolj potrebujejo. Stroka je enotna, da bi uveljavitev zakona, ki ga je sprejela prejšnja vlada, pomenila veliko škodo celotnemu sistemu

socialnega varstva starejših. Novela zakona o dolgotrajni oskrbi , ki je izvajanje zakona zamaknila za leto dni, je bila pripravljena in sprejeta izključno zaradi pomanjkljivosti in neizvedljivosti zakona v praksi.

Vir:

<https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-delodruzino-socialne-zadeve-in-enake-moznosti/>

[Na vrh](#)

PAMETNI TELEFONI: **Predstavitev aplikacij Blinda in Odpiralni časi**

Avtor in sodelavec: *Safet Baltić*

V pričujočem prispevku se bomo seznanili z dvema aplikacijama, Blindo ter aplikacijo Odpiralni časi. V njem izvemo, kako pridobiti posamezno aplikacijo, čemu sta namenjeni, seznanili se bomo z njunimi prednostmi in pomanjkljivostmi, preberemo pa tudi o možnostih njune konkretne uporabe.

Tokrat predstavljam aktualno aplikacijo Blinda, ki je namenjena iskanju, izposoji ter poslušanju zvočnih knjig. Blinda je plod projektnega sodelovanja treh partnerjev iz Nemčije, Hrvaške in Slovenije in omogoča pregled, izposajo in poslušanje zvočnih knjig. Omogoča čezmejno izmenjavo knjižnih del in s tem dostop do več tisoč avdio knjig v slovenskem, nemškem in hrvaškem jeziku. Mobilna aplikacija Blinda je bila razvita in sofinancirana v okviru programa Erasmus+ Evropske komisije.

Kot drugo aplikacijo pa predstavljam slovensko aplikacijo Odpiralni časi, ki se uporablja za pridobivanje lokacije ter različnih informacij o restavracijah, kavarnah, trgovinah, bankomatih in podobnih storitvah.

Blinda

Aplikacija Blinda je brezplačna in si jo lahko naložite na svojo napravo v aplikaciji App Store. Aplikacija za delovanje potrebuje mobilni prenos podatkov, ali pa uporabo brezžičnih omrežij Wi-Fi. Zato priporočam, da pred njeno uporabo pri vašem mobilnem ponudniku preverite, ali imate v vašem mobilnem paketu vključen tudi prenos podatkov. Dostop do mobilne aplikacije Blinda je omejen na registrirane in odobrene uporabnike. Za odobritev mora biti uporabnik slep, slaboviden ali imeti kakršnokoli drugo motnjo branja, ki mu daje pravico do dostopa do zvočnih knjig. Nečlani morate ob registraciji naložiti ustrezno dokumentacijo, s katero dokazujete težave z vidom oziroma branjem. Spodaj je navedena spletna povezava do obrazca za registracijo:

<https://blinda.org/register/request>

Ko ste izpolnili in oddali obrazec za registracijo, počakate, da vam v knjižnici slepih in slabovidnih ZDSSS Minka Skaberne le-to odobrijo. Po odobritvi prejmete prijavne podatke, ki jih boste uporabili za prijavo in uporabo knjižnice. Ob prvem odpiranju aplikacije Blinda, se na zaslonu prikaže prijavno okno, kamor vnesete pridobljeno uporabniško ime in geslo. Zatem pa se prikažejo naslednji predmeti, odvisno od tega, kateri gumb na dnu zaslona ste dvokliknili, in sicer po vrstnem redu:

1. My book's (moje knjige); z dvoklikom na ta gumb se na zaslonu prikažejo knjige, ki ste si jih izposodili, ob dvokliku na posamezen naslov, pa se prikažejo možnosti po vrstnem redu: Play book (predvajaj knjigo), Sample (predogled), število dni do izteka izposoje ter podatki o knjigi, kot je ime avtorja, bralec, trajanje knjige, jezik knjige ipd. Rok izposoje je 30 dni, nato pa sistem sam odstrani knjigo.

2. Library (knjižnica); ko dvokliknemo to opcijo, se na zaslonu prikažejo kategorije knjig:

All books (vse knjige), Biography (biografije), Children books (otroške knjige), Crime novels and thrillers (kriminalke in trilerji), Drama (drama), Erotic novels (erotični romani), Fiction (leposlovje), Health (zdravje), History (zgodovina), History novels (zgodovinski romani), Manuals (priročniki), Non fiction (stvarna literatura), Novels (romani), Poetry (poezija), Professional books (strokovne knjige), Psychology (psihologija), Religion (vera), Romance novels (ljubezenski romani), Satirical novels (satirični romani), Science fiction novels (znanstvena fantastika), Self development (osebna rast), Short stories and essays (kratke zgodbe in eseji), Travelogues (potopisi), Youth books (mladinska literatura).

Ko dvakrat kliknete katero izmed kategorij, se prikažejo vsi naslovi, ki so na voljo za izposajo v vseh treh jezikih. Če si želite izposoditi določen naslov, dvokliknete nanj, nato pa aplikacija ponudi naslednje možnosti: Sample (predogled), Borrow (izposodi si) in podatke o knjigi (ime avtorja, ime bralca, dolžina poslušanja knjige ter kratek opis knjige). Če dvokliknete gumb Borrow (izposodi si), se vam na zaslonu prikaže vprašanje, ali ste prepričani, da si želite izposoditi knjigo, ter odgovora da in ne.

3. Search (išči); pod to možnostjo se na zaslonu prikaže polje za iskanje knjig. V iskalniku iščete z vnosom avtorja ali naslova knjige.

4. Player (predvajalnik); tukaj se prikažejo možnosti:

- *. Play (predvajaj); z dvoklikom na gumb se prične predvajanje knjige
- *. Skip back (skoči nazaj); s pomočjo tega gumba lahko skočimo nazaj za 30 sekund
- *. Skip forward (skoči naprej); s tem gumbom skočimo naprej za 30 sekund
- *. Previous chapter (prejšnje poglavje); s pomočjo tega gumba skočimo za eno poglavje nazaj
- *. Next chapter (naslednje poglavje); s tem gumbom skočimo za eno poglavje naprej
- *. Pretečen čas predvajanja; tukaj nam kaže, koliko časa je preteklo od začetka predvajanja
- *. Čas do konca predvajanja; tukaj nam kaže, koliko časa je do konca knjige
- *. Chapters (poglavja); s to možnostjo lahko ročno izbiramo med poglavji
- *. Select playback speed (izberi hitrost predvajanja); tukaj si lahko nastavimo hitrost predvajanja; na voljo so hitrosti 0.5, 0.75, 0.9, 1, 1.1, 1.25, 1.5, 1.75 in 2 krat. Osnovna hitrost je vrednost 1.
- *. Skip duration (izberi dolžino preskoka); s pomočjo te možnosti lahko nastavimo časovnico za previjanje knjige naprej in nazaj; možnosti nastavitve vrednosti so 30 sekund, 1 minuta, 2 minuti, 5 minut in 10 minut. V osnovi je nastavljeno na 30 sekund.

5. Settings (nastavitve); tukaj aplikacija prikaže E-naslov s katerim ste prijavljeni, naziv organizacije, prek katere ste pridobili uporabniške podatke, jezik uporabniškega vmesnika, verzijo aplikacije ter gumb za odjavo iz aplikacije.

Aplikacija je dostopna za delo z bralnikom zaslona Voice Over in je več kot dobrodošla, saj omogoča poslušanje knjig, ne glede na to, kje se nahajamo. Žal aplikacija ne omogoča nastavitve v slovenskem jeziku; lahko jo uporabljate npr. v angleščini, ali pa v nastavitvah telefona nastavite jezikovni npr. na hrvaščino ali nemščino in se bo aplikacija prevedla želeni jezik.

Odpiralni časi

Aplikacija Odpiralni časi je slovenska aplikacija, s katero si lahko pomagamo pri pridobivanju informacij o urnikih, lokacijah, telefonskih številkah ter komentarjih glede storitev, kot so trgovine, restavracije, hoteli in še mnogo drugih, ki jih potrebujemo v vsakodnevem življenju. Aplikacijo si lahko naložite iz App Store (trgovina aplikacij). Ko odpremo aplikacijo, se na dnu zaslona prikažejo trije zavihki:

1. Domov; če označimo ta zavihek, se na zaslonu prikaže polje za iskanje, bodisi po nazivu storitve ali po naslovu. Zatem pa se prikažejo storitve po vrstnem redu, glede na oddaljenost do njih. Ko tapnete izbrano storitev, aplikacija ponudi naslednje podatke: telefonsko številko, naslov, urnik obratovanja, možnost podajanja ocene in komentarjev glede same postrežbe in podobno. Na koncu pa lahko preberete komentarje drugih.

2. Dejavnosti; ko označimo ta zavihek, aplikacija ponudi možnost vklopa obvestil glede lokacij in storitev, ki smo jih shranili, pa tudi glede ponudb, ko se nahajamo v bližini.

3. Account (račun); pod tem zavihkom pa imate možnost registracije; s tem lahko tudi sami podajate ocene, komentirate in izražate svoj pogled glede opravljene storitev.

Aplikacija Odpiralni časi je brezplačna, s pomočjo bralnika zaslona pa jo lahko uporabljamo tudi slepi in slabovidni. Je zelo preprosta za uporabo in jo priporočam. Seveda še posebej, ko želimo izvedeti zgolj delovni čas ali lokacijo, ali pa morda preveriti ocene in komentarje glede posameznih storitve.

Na vrh

NAMIGI IN NASVETI: **Kaj storiti, ko se računalnik ne zažene (3. del), Kako izbrati pravi zunanji trdi disk (3. del)**

Avtor in sodelavec: *Brane But*

149. Kaj storiti, ko se računalnik ne zažene (3. del)

Poglejmo si še nekaj možnih rešitev težav, ko se nam računalnik ne zažene pravilno ali se sploh ne zažene.

Nedelujoč računalnik: zagon v varnem načinu

Ko se pojavi modri zaslon smrti, nas spreleti srh. Ostanite mirni in sledite naslednjim navodilom. Modri zaslon je lahko posledica slabo nameščene aplikacije ali posodobitve sistema, težave z gonilniki ali drugih strojnih potegavščin, ki povzročajo težave pri zagonu. Na dnu modrega zaslona boste običajno opazili številko napake, ki jo lahko vnesete v brskalnik in upate na ugodno rešitev. Obstaja pa velika verjetnost, da boste morali težavo reševati v varnem načinu.

V dobi Windows 7 in 8 je bil to enostaven postopek, saj je bilo med zagonom treba samo pritisniti F8. V novejših izdajah Windowsa je dostop do varnega načina postal veliko bolj zapleten. Običajno vam, če zagon prekinete trikrat zapored, računalnik samodejno prikaže zaslon z nekaterimi možnostmi za popravilo.

Varni način lahko omogočite tudi v Nastavitvah. Pojdite v zavihek Posodobitev in Varnost in izberite podzavihek Obnovitev. Pod funkcijo Napredni zagon izberite Znova zaženi zdaj. Ko se vam ponovno postavi računalnik, izberite Odpravljanje težav in nato napredne možnosti. Tam izberite možnost zagona in ponovno resetirajte računalnik.

Odstranite problematično posodobitev operacijskega sistema.

Windows varnostni popravki in posodobitve so včasih prekletstvo uporabnikov. Med namestitvijo različnih gonilnikov in popravkov se hitro kaj zalomi, kar lahko privede do številnih napak. Sledite zgornjim navodilom, da pridete do zaslona z možnostmi za popravilo in izberite »Odstrani posodobitve«. Odstranite najnovejše posodobitve in če boste imeli srečo, se bo računalnik zagnal do namizja.

Pokvarjen računalnik? Preverite, ali je poškodovan ali okvarjen trdi disk.

V določenih primerih se lahko zgodi, da so nekateri podatki, potrebni za zagon, poškodovani. Na srečo je Microsoft pripravil kar nekaj orodij, s katerimi lahko poskusite odpraviti težavo. Pojdite v meni z možnostmi za popravilo (opisano zgoraj) in izberite ukazni poziv. Vnesite »sfc/scannow« in pritisnite Enter. Windows bo preveril vaš pogon za morebitne poškodbe in poskusil odpraviti težave.

Preizkusite disk v drugem računalniku.

Če vse drugo odpove in nimate varnostne kopije, vzemite trdi disk iz računalnika, ga priključite na USB adapter, ohišje ali drug delujoč računalnik. Dokler trdi disk deluje, boste lahko vsaj kopirali svoje podatke na zunanji pogon, preden znova namestite Windows ali pošljete računalnik na popravilo.

Vir: <https://www.racunalske-novice.com/>

150. Kako izbrati pravi zunanji trdi disk (3. del)

Poglejmo si še nekaj nasvetov, kako izbrati pravi zunanji trdi disk za varnostne kopije datotek našega računalnika.

Prenosljivost in vzdržljivost

Če je vse, kar želite, zunanji disk za shranjevanje varnostnih kopij, je verjetno najboljša izbira "network-attached storage (NAS)" naprava. Po navadi je to žična naprava na lokalnem omrežju, ki vsebuje več diskov in pomnilniških modulov. Promise Technology, QNAP in Synology so zgolj trije izmed proizvajalcev, ki so specializirani za NAS naprave.

Če pa si želite svoj disk imeti vedno pri sebi, je faktor prenosljivosti ključen. Naprava mora biti zato lahka in majhna, da jo lahko spravite v žep oz. do nje pridete hitro in povsod. Če se le da, izberite napravo, ki ne potrebuje dodatnega zunanjega napajalnega kabla.

Večina zunanjih diskov je daleč od tega, da bi bili težki, nekateri so resnično majhni, kot je recimo Samsung T5, ki nudi ogromno shranjevalnega prostora, medtem ko je fizično zelo prikladen.

Eden od razlogov, zakaj bi morda bilo bolj pametno razmisliti o SSD disku, kot o HDD disku, je tudi vzdržljivost. Medtem ko so zunanji diski po navadi opremljeni z robustnim okvirjem za zaščito, imata izpostavljeni tehnologiji precej različen fizični izgled. Glede na to, da SSD disk nima premikajočih se komponent, je bolj trpežen od tradicionalnih diskov.

Kompatibilnost

Zunanji diski so v večini primerov namenjeni za specifične operacijske sisteme. Na primer, zunanji disk narejen za Windows 10 bi lahko imel probleme s

kompatibilnostjo z operacijskim sistemom MacOS in seveda tudi obratno. Nekateri diski so narejeni tudi posebej za Linux.

Vir: <https://www.racunalniske-novice.com/>

[Na vrh](#)

OGLASNA DESKA: **Ustvarjalci sprememb**

Avtor: ZDSSS – *napoved dogodka*

Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije, v sodelovanju s farmacevtskim podjetjem Roche, pripravlja razstavo »Ustvarjalci sprememb«. Namen razstave je predstaviti posameznike, ki vsak na svojem področju premikajo meje in ustvarjajo spremembe za nove generacije slepih in slabovidnih. Seveda tudi v širšem smislu, saj odpravljajo tabuje in predsodke o različnih sposobnostih, ki nam jih širša družba nemalokrat odreka.

Razstava je slovenska različica širše, mednarodne kampanje Change Makers (Ustvarjalci sprememb), s katero želi podjetje Roche povečati ozaveščenost o tem, kako izguba vida vpliva na vsakdanje življenje posameznika. Širši skupnosti in nenazadnje tudi slepim in slabovidnim želijo predstaviti izkušnje in izzive slepih in slabovidnih ter obenem poudariti, da je treba za slepe in slabovidne storiti več.

Kampanja se osredotoča na posameznike, ki so gonilna sila napredka na različnih področjih in sprožajo pozitivne spremembe.

Na prihajajočo razstavo bo Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije vključila 17 posameznikov, ki so aktivni na različnih področjih in so nekakšni ambasadorji slepote in slabovidnosti. Prav tako bomo izpostavili njihove pomembne dosežke, rezultate ter delo oz. ustvarjanje.

Razstava bo potekala na Kongresnem trgu, med 26. septembrom in 20. oktobrom 2022, v času, ko obeležujemo tudi Svetovni dan vida in Mednarodni dan bele palice. Zato želimo z razstavo tudi širše predstaviti slepoto in slabovidnost ter namen in poslanstvo naše organizacije, ki ima dolgoletno tradicijo in je najstarejša invalidska organizacija na Slovenskem. Spodbuditi želimo tudi izmenjavo izkušenj, ozaveščanje in pogovor o zdravju ter preventivni skrbi za zdravje naših oči. Ob otvoritvi bo potekal tudi krajši kulturni program z glasbenimi vložki slepih in slabovidnih glasbenih ustvarjalcev.

Na vrh

NOVIČKE: Netflix z zvočnimi opisi in podnapisi v več kot 20 jezikih do leta 2023, Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije pripravila spletno vstopno točko za invalide, Adijo, Internet Explorer!, Brezstično plačevanje s karticami na POS terminalih brez vnosa PIN številke zdaj do vrednosti 50 €

Avtor in sodelavec: *Miha Srebrnjak*

Netflix z zvočnimi opisi in podnapisi v več kot 20 jezikih do leta 2023

Uporabnikom bodo zvočni opisi in podnapisi kmalu na voljo v več jezikih, so ob Svetovnem dnevu osveščanja o digitalni dostopnosti, ki je vsak tretji četrtek v maju (letos 19. maja), napovedali pri Netflixu. Do leta 2023 naj bi bilo mogoče izbrane filme, serije in oddaje spremljati z zvočnimi opisi in podnapisi v več kot 20 jezikih.

Heather Dowdy, direktorica za dostopnost pri Netflixu je povedala, da so se spremembe na področju dostopnosti začele dogajati že v mesecu maju, do leta 2023 pa bo njihova knjižnica izbrane filme, serije in oddaje ponujala v več kot 20 jezikih, ki bodo opremljeni z zvočnimi opisi in podnapisi. Med njimi so španščina, portugalsčina, korejščina in francoščina. Filmi, serije in oddaje, ki bodo opremljeni z zvočnimi opisi in podnapisi, bodo vsebovale tudi posebne oznake. Kot kaže, pa bodo oznake vidne le na spletu in na iOS napravah.

Heather Dowdy pa se je dotaknila tudi zbirke filmov in serij z naslovom "Celebrating Disability with Dimension.". Zbirka ponuja več kot 50 filmov in serij, ki pripovedujejo zgodbe o invalidnih osebah, te pa si je že mogoče ogledati na Netflixu

Pri Netflixu si v prihodnosti želijo ponuditi vsebine čim širši javnosti. S tem pa ciljajo tudi na osebe s posebnimi potrebami, saj je ljudi, ki imajo težave z vidom ali sluhom na svetu ogromno.

Vir:

<https://caniplaythat.com/2022/05/23/netflix-to-bring-audio-descriptions-and-subtitles-to-more-languages/>

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije pripravila spletno vstopno točko za invalide

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (Akos) je na svoji spletni strani pripravila novo vstopno točko, kjer lahko osebe z invalidnostjo najdejo informacije iz različnih področij.

Vsebinsko so na spletni strani zajeta tri področja, in sicer:

- Kaj mora biti v medijskih vsebinah prilagojeno osebam z invalidnostjo?
- Kako morajo svojo ponudbo osebam z invalidnostjo prilagoditi operaterji?
- Kaj mora biti za osebe z invalidnostjo zagotovljeno v železniškem prometu?

Vse te informacije lahko zdaj osebe z invalidnostjo najdejo zbrane na enem mestu. Prav tako so na voljo informacije, kam se lahko posameznik invalid obrne za pomoč in kaj storiti, če te pravice niso zagotovljene.

Osebe z invalidnostjo morajo imeti možnosti za enakovredno vključevanje v življenjsko okolje in enakovreden dostop do informacij. Zato so na področju medijskih storitev ukrepi namenjeni zlasti osebam z okvaro vida ali sluha, da lahko spremljajo avdiovizualne medijske storitve na njim prilagojen način. Po zadnji spremembi Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah je agencija zadolžena za vzpostavitev spletne točke za prijavo pritožb glede dostopnosti avdiovizualnih medijskih storitev. Tako lahko osebe z invalidnostjo v primeru neizpolnjevanja obveznosti izdajateljev programov vložijo pritožbo na agencijo.

Operaterji elektronskih komunikacij morajo med drugim osebam z invalidnostjo zagotavljati možnost klica v sili, z uporabo znakovnih jezikov in drugih oblik negovorjenih jezikov ali vsaj s prenosom besedila prek mobilnega telefona.

V železniškem prometu morajo prevozniki osebam z invalidnostjo in osebam z omejeno mobilnostjo zagotoviti dostop do postaj, ploščadi, voznih sredstev in drugih prostorov.

V primeru, da posameznik invalid potrebuje pomoč ali želi prijaviti kršitev, so navodila objavljena na spletni strani agencije. Slednje lahko stori s poslanim pismom po pošti, prek e-pošte ali po telefonu.

Vir:

<https://www.akos-rs.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnost/novica/agencija-pripravila-vstopno-tocko-za-invalidne>

Adijo, Internet Explorer!

V 26. letu starosti se je poslovil spletni brskalnik podjetja Microsoft, Internet Explorer.

V sredo, 15. junija 2022, je Microsoft prenehal podpirati nekoč zelo priljubljen spletni brskalnik Internet Explorer. Uporabniki bodo od tega datuma naprej samodejno preusmerjeni na spletni brskalnik Edge. Da bo podpora za spletni brskalnik Internet Explorer 15. junija 2022 ukinjena, je Microsoft napovedal že lansko leto. Prva različica Internet Explorerja je bila uporabnikom na voljo že davnega leta 1995.

V začetku leta 2000 je imel spletni brskalnik Internet Explorer več kot 90 % tržnega deleža, s prihodom novih, bolj privlačnih spletnih brskalnikov, pa je tržni delež zelo upadel. Velikokrat smo na račun Internet Explorerja slišali, da so ga uporabniki zagnali le v primeru prenosa drugega spletnega brskalnika.

Sicer pa je danes spletni brskalnik Edge precej manj priljubljen, kot je bil včasih Internet Explorer. Na prvem mestu je s približno 65 % tržnem deležem Google Chrome, z 19 % pa mu sledi Applov spletni brskalnik Safari. Microsoft Edge ima približno 4 % tržnega deleža, tik za njim pa mu sledi Mozilla Firefox.

Vir: <https://portal100.si/2022/06/17/adijo-internet-explorer/>

Brezstično plačevanje s karticami na POS terminalih brez vnosa številke PIN zdaj do vrednosti 50 €

S 1. junijem 2022 se je dvignila zgornja meja limita za brezstična plačila brez vnosa številke PIN s karticami Maestro, Mastercard in Visa na POS terminalih iz 25 € na 50 €.

Brezstična plačila na POS terminalih brez vnosa številke PIN do vrednosti 50 € so v celoti zaživel v sredini junija. Še vedno pa se lahko zgodi, da bo posamezen POS terminal zahteval vnos PIN številke v primeru, da je znesek plačila manjši od 50 €. Nekatere banke in hranilnice so zaradi zagotavljanja dodatne varnosti postavile tudi skupni limit za izvajanje brezstičnih transakcij brez vnosa PIN številke. Ta je pri posamezni banki določen kot seštevek zneskov zaporednih brezstičnih plačil, ki so bila izvedena brez vnosa PIN številke.

Vir: <https://www.24ur.com/novice/slovenija/meja-brezsticnega-placevanja-brez-kode-pin-odslej-50-evrov.html>

[Na vrh](#)

MEDNARODNE NOVIČKE: **Dostopnost dvigal, Kampanja EBU za zvočne podnapise, Univerzalno dostopni javni prostori, Deklaracija o inkluzivni Ukrajini**

Avtor: *Anja Uršič*

Prevod: *Jure Škerl*

Dostopnost dvigal – uporabnost za osebe z okvarami vida

Evropska zveza slepih je v sodelovanju s partnerji zagnala kampanjo za boljše evropske standarde na področju dostopnosti dvigal (EN 81-70). Ob zadnji posodobitvi teh standardov so se namreč pojavile skrbi, da ne bodo v zadostni meri upoštevali zahteve ljudi z okvarami vida. Kljub nekaterim pozitivnim spremembam bo potrebnega še veliko truda, da bodo dvigala postala zares dostopna za vse. Poleg sprejema ustrezne standardizacije in zakonodaje, bo nujno povečati tudi osveščenost vseh vpletenih. Zadnji standardi za dostopnost dvigal z oznako CEN 81-70:2018, objavljeni 16. maja 2018, so pomenili razočaranje, med drugim zaradi tega, ker niso definirali dovolj močnega kontrasta gumbov za upravljanje z dvigali.

Pri EBU so pričakovali, da bo prišlo do revizije direktive, vendar je Evropska komisija decembra 2018 ugotovila, da spremembe niso potrebne. Je pa bila zveza vsaj povabljen, naj pred končno objavo direktive v uradnem listu EU pošlje tehnično obrazložitev, zakaj naj standardi ne bi omogočali univerzalne dostopnosti.

Glede na to, da standard za dostopnost dvigal trenutno sploh ni v veljavi v vseh evropskih državah, se je zveza odločila za drugačno dolgoročno strategijo, in sicer, da se standardi univerzalne dostopnosti vključijo kar v splošni standard za dvigala z oznako EN 81-20. Istočasno pa bodo zasledovali tudi cilj osveščanja o pomanjkljivosti nekaterih rešitev, ki se trenutno uporabljajo v dvigalih, npr. senzorjev in zaslonov na dotik.

Vir: <http://www.euroblind.org/>

Kreativna Evropa / sredstva za podporo filmske industrije

Ravno tako kot v drugih segmentih prebivalstva, se tudi med ljudmi z okvarami vida najdejo številni, ki so ljubitelji igranih in dokumentarnih filmov, vendar pa slednji, da bi v njih zares uživali, potrebujejo zvočne opise in zvočne podnapise.

Zvočni opisi so vrinjeni med dialog in druge filmske zvoke, njihov smisel pa je, da posredujejo pomembne informacije o vizualni vsebini. Zvočni ali govorjeni podnapisi pa pomenijo podnapise, ki jih opremljevalec bere čez filmski dialog. Ti so še posebej koristni v državah, med katere spada tudi Slovenija, kjer sinhronizacija tujejezičnih vsebin ni v navadi.

Na žalost pa že v izhodišču le zelo majhen del televizijskih in kinematografskih vsebin upošteva smernice dostopnosti. Razloge gre iskati predvsem v slabi osveščenosti produkcijskih hiš o potrebah slepih in slabovidnih ljudi ter v odsotnosti spodbud za investicije v opremljanje vsebin z zvočnimi opisi in zvočnimi podnapisi.

In to kljub dejstvu, da Evropska unija že od leta 1991 prek programa Kreativna Evropa finančno podpira produkcijo in distribucijo igranih filmov ter dokumentarcev za kinodvorane in televizijo. Sredstva se vseskozi povečujejo in danes pokrivajo že več kot 200 filmov in serij na leto.

Več informacij o tem dobite na naslednji povezavi:

<https://www.euroblind.org/creative-europe/media-funding-film-industry>

Vir: <http://www.euroblind.org/>

Svetovna zveza slepih in nevladna organizacija City Space Architecture izdali posebno številko Revije za javni prostor

Ob priložnosti 11. Svetovnega urbanega foruma, ki je potekal konec junija v Katovicah na Poljskem, sta Svetovna zveza slepih in italijanska nevladna organizacija City Space Architecture izdali posebno številko Revije za javni prostor z naslovom »Univerzalno dostopni javni prostori za vse«.

Za to izdajo sta se organizaciji dogovorili že na prejšnjem, 10. urbanem forumu leta 2020 v Abu Dabiju. Posebna številka je seveda posvečena večanju inkluzivnosti javnih prostorov, pomagati pa želi tudi k hitrejši implementaciji Nove urbanistične agende in Ciljev trajnostnega razvoja še v tem desetletju.

Marc Workman, izvršni direktor Svetovne zveze slepih, je ob tem izjavil, da posebna številka revije prinaša bogastvo informacij za politične odločevalce, urbaniste, arhitekte in zveze hendikepiranih ljudi, na podlagi katerih bodo lahko izboljšali zasnovo obstoječih in prihodnjih javnih prostorov, da bodo ti bolj koristili vsem, ki jih uporabljajo.

V reviji so zbrani članki, študije primerov in mnenja akademikov, urbanistov, uradnikov mestnih občin in predstavnikov civilne družbe, vključno s predstavniki ljudi s posebnimi potrebami, starejših in umetnikov z vsega sveta.

Dr. Luisa Bravo, glavna in odgovorna urednica Revije za javni prostor je posebno številko pospremila z naslednjimi besedami: »Naša revija je zavezana objavljanju kakovostnih raziskav, ki širijo polje znanja o javnih prostorih, in ta številka ni nobena izjema. Naš cilj je, da dognanja, ki izhajajo iz teh raziskav, predstavimo najširšemu možnemu številu ljudi, zato smo se potrudili, da je ta številka resnično dostopna vsem.«

Revijo v univerzalno dostopnem formatu si lahko brezplačno prenesete na spletni strani publikacije: <https://www.journalpublicspace.org>.

Vir: <https://worldblindunion.org/>

Organizacije hendikepiranih so sprejele skupno izjavo o inkluzivni obnovi Ukrajine

27. julija 2022 so predstavniki številnih organizacij in zvez hendikepiranih v Rigi sprejeli skupno izjavo, v kateri pozivajo k miru in vključujoči prihodnosti za Ukrajino.

T. i. Riška deklaracija najprej ugotavlja, da inkluzivna prihodnost Ukrajine zahteva sodelovanje ljudi s hendikepi na vseh ravneh obnovitvenih dejavnosti. Poleg tega bo treba na novo zgraditi socialni sistem, ki bo hendikepiranim zagotavljal neodvisnost, samozadostnost ter da bodo lahko v družbi sodelovali kot aktivni člani.

Skupna izjava obsoja rusko invazijo Ukrajine ter poudarja, da se hendikepirani ljudje v Ukrajini, ne glede na to, ali so ostali v državi ali so bili primorani pobegniti pred vojno, soočajo z velikimi težavami. Podpisniki podpirajo ukrajinsko kandidaturo za članstvo v EU ter njene članice, ukrajinske oblasti, Združene narode, pa tudi širšo humanitarno skupnost pozivajo, naj podprejo izgradnjo Ukrajine v inkluzivno in na prihodnje izzive odporno družbo. Deklaracija eksplicitno izpostavi zahteve po

smiselni participaciji predstavniških organizacij; po upoštevanju tako osnovnih kot posebnih potreb hendikepiranih ljudi; po inkluzivnem dostopu do zaklonišč in evakuacijskih poti; po rekonstrukciji, ki bo ukrajinsko družbo naredila bolj inkluzivno. Še posebej pa zahteva tudi, naj se v Ukrajini ustavi institucionalizacija hendikepiranih otrok in odraslih.

Deklaracijo so sprejeli na kongresu »Današnje izkušnje za jutrišnjo Ukrajino«, ki ga je organizirala SUSTENTO, latvijska krovna zveza organizacij hendikepiranih, financiral pa ga je Evropski invalidski forum prek programa, za katerega je sredstva prispevala CBM International.

Predsednica zveze SUSTENTO in podpredsednica Evropskega invalidskega foruma Gunta Anca je ob podpisu deklaracije izjavila, da gre inkluzivna obnova Ukrajine z roko v roki z njenim pristopom k Evropski uniji. Poudarila je, da mora Ukrajina sprejeti pravni red, ki je podlaga za socialne politike EU, ter razviti pet ključnih stebrov: dostopnost, socialno varstvo, kar se tiče hendikepiranih, pa njihovo ekonomsko neodvisnost, samostojno življenje in enakopravne možnosti za družbeno participacijo.

Naj zaključimo z mislijo Gordona Rattraya, koordinatorja EDF-ovega programa za Ukrajino, ki je povedal, da inkluzivno humanitarno delovanje ne smemo videti kot nepremostljivo oviro, temveč kot priložnost, da se naučimo graditi skupnosti, ki bodo odporne na dolgoročne izzive in boljše za vse svoje člane.

Riško deklaracijo (v angleščini) lahko preberete na naslednji povezavi:

<https://www.edf-feph.org/publications/riga-declaration/>

Vir: <https://www.edf-feph.org/>

[Na vrh](#)